

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Bălgradule românesc — Te chemăm mărturie!

Discurs de deschiderea congresului preoțesc ortodox la Alba-Iulia.

*Inalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit,
Prea Sfințiți Părinți,
Cucernici Părinți și frați,
Iubiți Oaspeți,*

După atâția alții, cari și-au ținut aici congresele lor, iată-ne, în sfârșit și noi, adunați în inima Ardealului românesc.

Slugitorii celor mai vechi și ai adevăratelor altare românești, nu puteau lipsi dela o manifestație colectivă în istorica Alba-Iulia, în cetatea lui Mihai Viteazul și a Marelui Ferdinand I. Nu se putea să lipsim de a mulțumi lui Dumnezeu, în mai mult ca istorica Biserică a Intronării, pentru toate câte ne-a făcut nouă, și pentru că tocmai pe pământul Ardealului nostru s'au încununat, cu izbândă și cu strălucire, străduințele și suferințele românești de veacuri.

Dar, poate mi-se va zice: Cine sunteți voi? și ce mai căutați și voi, după toți ceilalți, la Alba-Iulia?

I.

Cine suntem și ce vrem noi? O mărturisește, mai înainte de ori cine, însuși Cuvântul lui Dumnezeu, care, prin graiul prorocului Ieremia (III 15) făgăduia tuturor popoarelor, deci și Românilor: „Și voi da vouă păstori după inima mea, și vă vor păstori pre voi, povățuindu-vă cu știința”. O mărturisește conștiința și întreg trecutul nostru românesc, că suntem *cea mai veche instituțiune a Neamului și a Sufletului românesc*.

La Romani, „popa”, cum se numia latinește, eră slugitorul care conducea animalul de

jerfă la altar, pentru a fi jertfit acolo. În creștinism, noțiunea de „popa” al Romanilor s'a încreștinat. Numirea s'a păstrat; indeletnicirea sau slugirea s'a *spiritualizat*, aducând sacrificiul nou, pe Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatele lumii, coborând pe altarele noastre și în sufletele noastre pe euharisticul Hristos, celce se mânâncă pururea și nu se sfârșește, ci pre celce se împărtășesc îi sfințește.

Așa cred: este cuviincios, ca aceasta geneză a noțiunii de „popă” românesc s'o amintim aici, în Apulum de odinioară, în centrul politic, militar și religios al Daciei-Traiane, — în acest Apulum care, mai târziu, a devenit și centrul ierarhic al Bisericii românești de dincoaci de Carpați.

Am venit, deci, aici, în cel de odinioară Apulum, care era situat ceva mai jos, în apropierea gării, — am venit aici să ne căutăm înaintași, cari trebuia să fie nelipsiți în centrul vieții Daciei-Traiane. Am venit aici să ne inspirăm de amintirea lor latină, de misiunea lor de începători ai tradițiilor de neam și sânge și ai bimilenarei noastre moșteniri spirituale-creștine ortodoxe.

*

Dar Apulum de odinioară, sub povara repetitelor năvăliri străine, și-a schimbat stăpânul și numirea. Din Apulum s'a botezat, pe înțeles slav, cu numirea de Belgrad, ceea ce înseamnă Cetatea-Albă, sau fortificație spoită cu alb.

Dar dusu-s'au și Slavii: „apa trece, pietrele rămân”, și a rămas „Bălgradul” dimpreună cu noi. La 1291, regele ungar Andrei III convocă,

chiar aici, în Alba-Iulia, la dietă, și pe nobilii români, alături de nobilii sași și săcui¹⁾ Bălgradul acesta a devenit, dela 1542 încoaci, capitală a Ardealului, în care — cum, cum nu, dar într'un chip minunat — s'a potrivit reședința mitropolitului nostru, tocmai lângă reședința principilor ardeleni și lângă a Iesușilor. Dar explicația cea adevărată poate fi una singură: Nu noi ne-am așezat lângă ei, căci asta n'ar fi suferit-o ei, ci dâșii s'au așezat lângă vechiul nostru așezământ mitropolitan, ca să-l întunece și să-l zădărnicească.

„Aprobatele” și „Compiletele” Ardealului conțin dovezi multe de prigonirea și de apăsarea ierarhiei românești, în special a preoților românești, supuși la mai mari dări publice decât toți preoții celorlalte confesiuni ardelenene.²⁾

Și-am venit în această *cetate a credinței ortodoxe* românești — loc al soboarălor noastre de odinioară — ca să ne inspirăm și reconfortăm din aceasta tradiție, care, chiar în zilele noastre, ne reclamă sforțări, întru nimic mai mici de cât ori când în trecut.

Am venit încoaci, ca să umblăm pe urmele mitropolitului Dosoftei sau Dositei și ale sinodului său dela 1627, ținut aici în Bălgrad, — alui Dosoftei, care, în ciuda hotarilor politice ale vremii, cutrierase ținuturile românești: dela Roman și Huși, prin Ardeal și Maramurăș, propovăduind încă înainte de 1622, ideia slugirii bisericești în limba românească, ajungând „până la Dobrițin” chiar, par'că presimțind primejdia Hajdu-Doroghului greco-catolic și maghiar. Și, dacă-mi îngăduiți o paranteză de două propoziții, adaug o lămurire: Evangheliierul, pe care și-a înșămnat Dosoftei drumul acestei vizitații canonice, se găsește la mitropolia unită din Blaj, ca o anticipată rușinare a acelor cari vor să monopolizeze pentru sine întreagă gloria românității Bisericii noastre.³⁾

¹⁾ V. Meruțiu: Județele din Ardeal, Cluj 1929 pag 13 (după I. S. Pușcașiu: *Disertațiune* despre împărțirea politică a Ardealului, Sibiu 1864, pag. 40).

²⁾ Ioan M. Moldovan (în „Arhivul” lui T. Cipariu trece în revistă legislația veche a Ardealului de până la sfârșitul veacului XVII, menționând aceste sarcini contribuționale, cari erau, uneori, mai mari pe Români decât pe sași, pe când popii ungurești sunt menționați ca purtători de asemenea sarcini, d'abia de trei ori. Vezi T. Cipariu *Arhiv* pag. 577.

³⁾ Din scrisoarea însuși mitropolitului Dositei de pe marginea evangheliierului dela 1619, au rămas numai o parte mică, iar restul, putrezit, a fost tăiat de compactor. Aceasta importantă notiță, asupra căreia a atras atenția, la noi, mai întâi învățatul canonic I. M. Moldovanu dela Blaj, o reproducem pentru importanța ei românească și bisericească: „Adecă eu vlădica Dosofteiu ceam fost în roman și în huși și mai mare preste toate mănăstirile țerii moldoveei așisdere vlădic în ardeal și în maramureș. și am fost în ținutul săcmariului (Sătmarului)

Și, mai departe, am venit la Bălgradul tradițiilor noastre, pentruca să ne contopim sufletele, într'un gând și într'o simțire pentru apostolatul nostru, cu mitropolitul Simion Ștefan care, când tipăria aici, la 1648, Testamentul Nou în românește, scria acele clasice cuvinte de exegexă sau de intepretare națională, a rostului Sfintei Scripturi în Biserică, după care limba românească o asemănă cu banul cel bun, care este primit de toți, formulând astfel dogma culturală despre unitatea limbei românești.

Și-am venit încoaci, în locul de reședință de odinioară a mitropolitului-martir Sava Brancovici, pentruca, umblând pe urmele lui, să ne însușim și tăria credinței și a răbdării lui.

Dar venit-am la Bălgrad și ca la *cetatea noastră de lumină* din veacul XVII. Aici am avut cele mai vechi școale de *românește* în Ardeal,¹⁾ cel puțin cu un veac mai din vreme decât școalele de *catolicizare* ale Blajului, pe cari numai mediul *romănesc* al Ardealului le-a smuls din rostul lor înstrăinător. Și, ca o dovadă, cât de românească și ortodoxă eră afirmarea cărturăriei bisericești ce se infiripase în veacul XVII în acest Bălgrad, vom cita un fapt notoric: Din tiparnița din aceeași vreme a Bălgradului a ieșit o singură lucrare protestantizantă (un catehism în trei ediții), și o lucrare catolicizantă, iar restul de 12 opere de tipar erau cărți românești pentru cultul Bisericii ortodoxe.²⁾ Biserica noastră întrase binișor în făgașul afirmării sale culturale românești.

Dar, ce durere, că acest proces de reculegere fu întrerupt brusc. Dupăce la începutul veacului XVII fu retezat, mișelește, capul lui Mihai Viteazul, celce — printr'un tratat politic cu principele Ardealului — încopciase Biserica Ardeleană de cea Munteană, — peste un veac, la sfârșitul celui al XVII-lea de care vorbim — mai urmă și decapitarea bisericească a Ardealului nostru.

Dincolo, la 1601, mercenarul valon Basta, ucisese mișelește pe celce făcuse atunci unirea politică a tuturor Românilor; iar la 1698, un

până la Dobrițin. Scriem și mărturisim, cum am (urmează foi putrezite și tăiate) de mare treabă creștinătăției, deai aduce depre (iarăși defectuos) *rumânește să sliși cumcă vă veți curăți de păcate* și cum veți mulțemi vecinicului împărat de bine și de milă, a treia cum vă veți dubândi împărăția ceriului. să nu-l preimiți să vă fie preot în sat, vito (văleat) 7230. msta (luna) ap(rilie) 21^a. — Anul 7230 corăspunde la anul dela Hristos 1622. A se vedea: *Tim. Cipariu: Arhiv. pentru filologie și istorie*, pag. 780—1

¹⁾ Aug. Bunea, în ultima sa cuvântare la Alba-Iulia. A se vedea: In amintirea canonicului Aug. Bunea, Vălenii-de-Munte, 1910, pag. 164—5.

²⁾ După: *Bibliografia veche românească*.

alt mercenar, al aceleiași Austrii, acesta îmbrăcat în rassa de lezuit, maghiarul Baranyi László, decapitează Biserica ortodoxă românească, prin actul de unire bisericească cu biserica catolică-maghiară.

Aceasta decapitare ierarhică s'a săvârșit chiar aici, în Bălgradul care, din acest motiv, ar putea fi numit și *Golgota* Bisericii ort. române ardeleni, care, deatunci în curs de peste un veac și jumătate a sângerat, restignită pe Crucea osândeii de a nu-și avea capul său, mitropolitul său, și oprită de a avea legături cu ierarhii de peste Carpați.

Deci, venit-am încoaci, în aceasta Golgotă a trecutului nostru de suferinți pentru lege și de aspirații politice, strivite și uneori înecate în sânge. Căci, cine nu cunoaște opera de sălnicie și de jaf, pornită în veacul al XVIII-lea ca un pârjol împotriva poporului și a preoților ortodocși, cari nu voiau cu nici un preț să se deie în brazdă cu catolicii? Cine nu știe, oare, de popa Cosma din Deal, — unul din sutele și miile de mărturisitori și mucenici anonimi ai Ortodoxiei ardeleni — care robise, aici în Bălgrad, 60 de săptămâni, pentru că n'a voit să primească „unirea” cu catolicii? Cine nu știe că, după scăparea sa din temnița Bălgradului, popii uniți l-au prins preoteasa, roabă, cu un copil din brațe, care i-au înghețat, în brațe, în temnița de aici? Sau, mai departe, cine nu cunoaște cazul lui popa Maniu din Poiana-Sibiului, care, prins de popii uniți și dus pe jos aproape desculț la Vlădica unit Aron dela Blaj, a degerat în iarna anului 1754, încât i-au căzut picioarele de viu?

Nu putem să rămânem îndelung la cartea acestor ponoase mucenicești, pe cari nu e îngăduit să le uităm vr'odată, — ci ne reamintim numai de cartea varmeghii Bălgradului din 1755, de jalba, prin care vințenii, clorenii, sebeșenii, lazurenii, călpănarii, cutenii și ghingărzenii întindeau brațe rugătoare — ca întreg Ardealul de altfel — către mitropolii *sârbești* dela Carloveț, să-i scape din urgia venită pe capul lor dela domnia țării și dela popii uniți *românești*!)

Dar aceasta pagină de martiriu, ce se ridică până la statornicia și frumusețile morale din vechile sinaxare creștine, n'ar fi

¹⁾ După S. Dragomir: *Istoria Desrobirii Religioase a Românilor din Ardeal*, în secolul XVIII., vol. I. Sibiu 1920. O prețioasă lucrare istorică, plină de cele mai sdrobitoare dovezi, de a căroră combatere nu s'a apucat încă nimeni, din partea uniților, ci numai o ignorează — „more catholico” — în nepuința lor de împotrivire.

complectă, dacă n'am adăoga aci și numele celor trei martiri politici ai Ardealului, Horla, Cloșca și Crișan, — toți trei fiii ai sfintei noastre Biserici, — dintre cari cei doi dintâi au fost trași pe roată, chiar aici, în Bălgradul de mărire politică și ortodoxă de odinioară.

Vecinică și plină de recunoștință să fie pomenirea tuturor mucenicilor și mărturisitorilor idealului nostru ortodox și național!

Venit-am deci, noi preoții români ai Ardealului, aici, la aceasta *Golgotă* politică și bisericească, ca să aducem tributul nostru de pioasă recunoștință, dimpreună cu rugăciunile noastre, pe cari pururea le datorim înaintașilor noștri, săvârșiți în lupta pentru ideal!

Dar Bălgradului i-s'a dat să vadă și alte fapte cu mare tâlc din viața noastră românească.

Dacă Bălgradul a suspinat când s'a năruit opera politică a celui-ce-i unise pe toți Românii și intrase aici în triumf la 1 Noemvrie 1599, tot Bălgradului i-a fost dat să vadă și dreapta reparație istorică a intrării și a încoronării, tot aici, a celui dintâi Rege al tuturor Românilor.

Dacă Bălgradul s'a intristat mai mult decât oricare oraș al Ardealului, că prin actele de unire dintre 1698—1700, aici a fost dusă ierarhia Bisericii ortodoxe la *eșafod*, pentru a fi lipsită de căpetenia sa ierarhică supremă; — și dacă la 1715, când se croia cetatea nouă a împăratului Carol, cu slujbă papistășească și cu slujbă de mulți preoți uniți, s'a desființat și reședința mitropolitană zidită de Mihai-Viteazul: — Bălgradul zilelor noastre e recompensat prin gloria Catedralei de Incoronare, care, în aceeași vreme, simbolizează două biruinți realizate: aceea a unirii politice a tuturor țărilor românești și a unificării noastre bisericești, pe baze mult mai largi decât cele orânduite sub Mihai Viteazul.

Dar Bălgradului românesc îi rezervă Providința divină și alte satisfacții și străluciri, după martiriul și eclipsele, prin cari a trecut în curs de atâtea veacuri.

Dacă în Bălgradul românesc s'a înfăptuit, acum două veacuri și mai bine, legământul cel mai imoral și mai prejudicios pentru interesele de unitate ale Poporului român de pretutindeni și ale Statului român, — tot Bălgradului trebuie să i-se rezerve gloria reparației aceluși sinistru legământ. Noi credem, din tot sufletul nostru, în aceasta reparație a viitorului, de aceea am venit aici și cu acel gând, ca, în preajma mormântului Marelui-Desbinător de Neam și de altare românești — care a fost

îngropat cu predică latinească și ungurească¹⁾ dar fără predică românească, — *să-i cerșim iertarea păcatului, că și-a călcat*, chiar aici în Bălgrad, *jurământul făcut pe Ortodoxie*, la Mitropolia din București.

Dar noi înălțăm aici rugăciunile noastre și pentru ceice — pe urma marelui Desbinător, — au persistat și *persistă în înstrăinarea lor și în fărâmițarea forțelor morale ale Poporului și Statului Român*. Ne gândim, adică, la Episcopii uniți dela 1912, cari, nici unul, nu au găsit că e potrivit ca, din înălțimea scaunelor catolicizate, să se coboare în mijlocul adunării de popor unit, care a protestat, la 1912, aici în Alba-Iulia, împotriva Hajdu-Dorogului unguresc. — Ne gândim apoi la acei membrii ai Ierarhiei superioare unite, cari, la Adunarea națională din 1918, erau gata să precupețască unirea politică a Ardealului cu Țara-mamă, prin formula de condiții.²⁾ — Negândim, mai departe, — cu amară durere în suflete, dar și cu cuget de rugăciune către Dumnezeu, — și pentru aceia cari, după proiectul de izolare politică dela 1918, s'au complăcut, la Incoronarea dela Alba-Iulia, într'un exclusivism sectar, rămânând, la cea mai mare bucurie a Sufletului românesc, pe din afară, ca streinii și ca veneticii, ca nu cumva, călcând peste pragul Catedralei ortodoxe a Incoronării, să se spurce în pretențioasa lor sfințenie „catolică“.³⁾

Da, Bălgradule românesc, care ai văzut și aceste sinistre eclipse ale conștiinței românești, la o parte din filii Neamului, Te chemăm mărturie vecinică asupra unor asemenea aberații. Și ne rugăm lui Dumnezeu, Bălgradule bătrân și de veacuri ortodox și românesc: să-Ți hărăzească norocul și gloria, ca să vezi pe toți filii înstrăinați ai Ierusalimului românesc, adunându-se întru pocăință și cucernicie, în jurul Sfințelor Neamului nostru, sub aripile ocrotitoare ale sfintei Biserici ortodoxe române.

¹⁾ Iesuitul N. Nilles: Symbolae pag. 390.

Tot astfel fu îngropat și episcopul Ioan Bob de către urmașul său Lemény, cu discurs unguresc.
N. Iorga: Ist. Bis. Rom II 289.

²⁾ La cinci luni după unirea politică a Ardealului, iață ce se spunea despre stările din Alba-Iulia: „Mulți copii de români cercetează școala (primară) de stat unde numai cei de legea gr. or. își au învățământul religiunii în limba românească, pe câtă vremei cei de confesiunea g. catolică alăt în școlile elementare cât și în gimnaziu se instruesc de către catheții romano-catolici, spre marea pagubă a națiunii.“ A se vedea „Viitorul“ (București) nr 3318 din 27 april 1919.

³⁾ Marele istoric, care e d. N. Iorga, i-a dojenit aspru, pentru acest păcat național. A se vedea: *Universul* din 19 Oct. 1922, și N. Iorga: In Ardealul anului Incoronării, 1923 pag. 128 — 130.

Numai atunci va fi deplină bucuria în ceriuri și pacea pe pământ, de venirea României-Mari!

II

Cinstit Auditoriu!

Poate, V'am zăbovit prea mult la povestea tristă a trecutului nostru, străfulgerat de mari aspirații și potignit în mari silnicii și nedreptăți, dar pururi animat de nemincinoase nădejdi, cari s'au realizat în zilele noastre.

Dar iertați-mi această lungime a vorbeli, alături de care, așa mi-se pare mie, se înfățișează mult mai strălucitor mirajul reinvierii noastre politice, exprimată în două cuvinte sfinte: „România-Mare“.

La urma urmelor, — *străduințele noastre ardelenesti*, așa de frumoase în sine și prețioase sub roportul etic, dimpreună cu mărgăritarul muceniceștilor noastre suferințe — *când*, oare, *s'ar fi incununat cu mărire și cu stabilitate, dacă nu veneai Tu, scumpă Românie-Mare, pe aripile de arhangheli ale Dorobanților Tăi?!*. Fără de tine și fără de armașii Tăi și fără de jertfele Tale, din vremea când erai mică dar cu inimă mare, — cine și când ar fi coborât, peste Ardealul pătimirilor milenare, mireasma mângăierii și azurul libertății politice-naționale?!

Să nu ni-se iee, deci, în nume de rău, dacă azi, când și noi comemorăm și mulțumim lui Dumnezeu pentru cei zece ani de viață românească cu adevărat, nu putem uita nici de durerile și nici de silințele noastre ardelenesti pentru ideal, cu adevărat „*per aspera ad astra*“! Alături de aceste dureri și silinți ale noastre, minunea României-Mari ni-apare mult mai frumoasă în sine și mult mai îndatoritoare înaintea cugetelor noastre preoțești și românești.

Doamne Dumnezeul nostru (Dan IX. 15), Tu ai văzut strămtorarea părinților noștri și ai auzit strigarea lor (Neem. IX. 9). In vremea strămtorării strigat-am către Tine și Tu ne-ai auzit din ceriu, și în îndurarea *Ta datu-ni-ai mântuitori, cari ne-au mântuit din mâna dușmanilor* (Neemia, IX. 27). Sfărâmat-ai jugul de pe noi, rupt ai cătușile noastre (Naum I. 13), lărgit-ai hotarile noastre (II Moise XXXIV. 24); ne-ai strâns din țările în cari eram imprăștiati (Ezech. XI. 17); restatorit-ai judecătorii noștri ca mai nainte, și sftenicii noștri, ca la început (Is. I. 26) înaintea *Ta aducem rugăciunile (și mulțumirile) noastre*, nu pentru dreptățile noastre, ci pentru multele Tale îndurări (Dan. IX. 18). *Dumnezeule, Mântuitorul nostru, ajută-ne pen-*

tru mărirea numelui Tău, (Ps. LXXIX. 9.), ca să se sălășluiască slavă în pământul nostru (Ps. LXXXIV. 10), în România-Mare!

Preoțimea ortodoxă română cântând, în acest Congres, imn de slavă lui Dumnezeu și celor ce au rupt lanțurile robiei noastre, — are totodată și conștiința istorică de a fi cel mai vechiu așezământ al vieții românești din Dacia-Traiană. Inceputurile vieții și istoriei noastre sunt legate doar de „sate și preoți”. Și nici România-Mare nu se putea face fără de noi și fără de ceice mai apoi au lucrat prin noi: *Vlădicii* și *Voevozii* de peste Munți.

Preoții numai, au putut să ducă cărțile românești la distanțele cele mai mari pe întinderea pământului românesc, ca acel mineiu dela Putna lui Ștefan Cel Mare până la Brașov,¹⁾ apoi de exemplu, Cazania lui Varlaam din Moldova veaculul XVII și Pravila Târgovișteană a mitropolitului muntean Ștefan, și cărțile bisericești dela Buzău, Râmnic și Târgoviște, până departe în Bihor, pe valea Crișului Negru²⁾, încă în cele dintâiu două decenii ale veacului XVIII.

Preoții noștri mergeau, ca cei din Bihorul veacului al XVIII-lea, după hirotonie, până la Vlădica Dositei al Maramureșului; — până la Varlaam, Vlădica Moldovei (1739) și la Iacov, Vlădică și el al Moldovei (1750), — pe la mitropoliții Ungro-Vlahiei: Filaret, Neofit și Daniil: — pe la Grigorie și Climente al Râmnicului, și chiar și până la Vidin.³⁾

Și, când veneau, — pe lângă cărți de rituale, românești, mai aduceau și antimise și blagoslovenie românească și mângăiere frățească bisericuțelor și creștinilor noștri, cari se ofileau sub jug strein și în prigoniri. Cum se putea să ajungă în alt chip, de ex. antimisul mitropolitului muntean Teodosie, până la Cenadul⁴⁾ rămas azi în Ungaria, și până la Fânața din Bihor, al cărei preot și astăzi se învrednicește a sluji pe antimisul lui Teodosie mitropolitul?!

Cum altfel, dacă nu prin preoți, să fie trimis, la 1716, „Măria Sa luminatul Domn al Țării Românești Io. Ștefan Cantacuzino Voevod”, acel potir, pe care îl „Inchină și prinosește...

¹⁾ N. Iorga. Scrisori și înscr. ardeleni și maramureșene II. 65.

²⁾ Am văzut decurând, eu însumi, mai multe exemplare.

³⁾ Informație din protocolul de vizitație canonică a episcopului Sinesie Jivanovici dela Arad (1751—68) A se vedea „Arhivul istoric” (sârbește) al părintelui D. Ruvaraț din Carlovăț, publ. acolo în 1911 Nr. 1. pag. 15—16.

⁴⁾ Ibid pag. 6.

sintei mănăstiri din Maramureș”, — repetăm: din acel Maramureș, de unde, după introducerea unatției, a început a coborî, năvalnic, *pecinginea catolicismului, sub formele miasmelor de rutinizare și maghiarizare?*¹⁾

Iată, ce apostolat mare și de reală pregătire a vremilor de mai apoi îndeplinea marea ceată de preoți - mucenici anonimi ai Ardealului, de pildă, de pe la începutul veacului al XVIII-lea, când și cronicile moldovenești — cele cu limpede graiu românesc și propovăduind ideea latinității noastre — își făceau și ele intrarea în curtea episcopului unit Clain, introducând o atmosferă de simțire și ideal românesc în reședința episcopală, unită, și în Blajul catolicizant de atunci, el însuși stăpânit de teologul iezuit pus în coasta episcopului²⁾

Dar, mai departe, ce ne spun spânzuratorile din revoluția lui Horia, „împodobite” numai cu preoți ortodocși ardeleni, pe când preoții uniți și-au îngăduit acest „lux” abia în revoluția dela 1848—9?³⁾

Nu vom lăsa să se întunece urmele preoților noștri și vredniciile lor în istoria trecutului nostru, pregătitor de veacuri, al României Mari...

Deci, azi, când prăznuim un deceniu de vlață al României-Mari, facem și o *făgăduință solemnă, că până și trupurile noastre le vom arunca stavilă* în calea celor ce ar îndrăzni să micșoreze sau să fărâmițeze acest patrimoniu îndelung pregătit prin mucenicia noastră și prin jertfele fără de seamăn ale fraților noștri mai mari!

¹⁾ Procesul acesta, de descompunere națională, mai ales a *Rutenilor uniți* din fosta Ungarie l-am dovedit cu precizie istorică și statistică într'un studiu ce am publicat în organul Sfântului Sinod dela București (în revista „*Biserica ortodoxă română*” anul 1927). Până acum, numai înzădar am așteptat să mă combată cineva din marii catolici și mici români dela Blaj, cari, strânși cu ușa, fac numai atâta că — tac, sau batjocuresc, în „telefoanele” ziarului „*Unirea*” al mitropoliei unite din Blaj, ori ce studii de acest fel.

Drept răspuns: nădăjduesc dela Dumnezeu să trăesc și să-mi orânduiesc materialul informativ și despre pecinginea catolicizantă și de maghiarizare și în sânul Românilor uniți din Maramureș și jur, unde — în lipsa unei concurențe din partea Ortodoxiei românești, deoarece ținutul întreg era catolicizat pe de-a întregul, — unitismul s'a lăpădat de ideea națională românească, sau, în cel mai favorabil caz, a neglijat-o aproape cu desăvârșire, mulțumindu-se — până de curând — cu singurul rezultat, al catolicizării.

²⁾ N. Iorga: *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria București, 1915, pag. 381 — 2.*

³⁾ Păr. St. Meteș are dovezi, că în revoluția dela 1784, preoții uniți au ținut cu stăpânirea ardeleană, și mai încurând i-au denunțat pe revoluționarii lui Horia, Cloșca și Crișan, decât să se alăture lor.

III.

Dar noi ne-am adunat și la un congres cu o misiune profesională, care se vede din programa lucrărilor noastre.

Acest al nouălea congres al nostru răspunde la zece ani de existență a Asociației noastre. Deci ne-am adunat și pentru ca să ne dăm seama de activitatea noastră de zece ani, despre ce Vă va lămuri raportul comitetului.

Cât pentru congresul de față, sunt puse la ordinea de zi chestiuni privitoare la cultivarea noastră profesională întru împlinirea scopului ce urmărim, ca preoți: de a *învăța* și de a *sfinți* poporul credincios, încredințat păstoririi noastre.

A revizui predica bisericească pe înțelesul trebuințelor zilelor noastre și a împrieteni lumea cu puterea vindecătoare și îndrumătoare de suflete a spovedaniei: sunt celea mai de seamă necesități ale lumii de astăzi.

Și trebuie să o accentuăm încă de pe acum, că o radicală operațiune duhovnicească, în aceasta privință, asupra conștiințelor împăgânite și înămolite în materialism și în hedonismul de azi, se cere, *nu numai pentru mântuirea sufletească, a indivizilor, ci și pentru tămăduirea boalelor vieții noastre sociale și pentru asigurarea trâniciei României-Mari de mâne.*

Nimeni nu poate pune — după zisa Sf. Pavel — alta temelie statornică, înafară de Hristos; și aceasta convingere trebuie să pătrundă adânc și să rodească bogat în conștiința noastră publică, dacă e să ne salvăm din calea abisului, înspre care e împinsă, prin păcatele noastre, România visurilor noastre.

Cu acest cuvânt bat în inima tuturor celor cari ne-au onorat cu prezența lor, la acest Congres, și mă cuceresc lor: să vină și mâne — și deapaururi — între noi, pentru a se lămuri asupra acestor și a altor probleme, și pentru a intra în apostolatul ce pot și mirenii a-l îndeplini, *alături* de noi, în slujba mântuirii de suflet și în slujba mântuirii scumpei noastre Țări.

Mă simt fericit și plăcut îndatorat a constata prezența între noi, a I. P. Sf. Sale Părintelui mitropolit Nicolae, care astădată — după 229 de ani trecuți dela rătăcirea marei Desbinător de altare și de suflete românești și chiar de neam, — prezidează, în calitatea Sa de mitropolit ortodox al Ardealului, cea dintâi mare adunare de preoți ortodocși din cuprinsul întregii mitropolii, întruniți în Bălgradul nostru.

Mulțumindu-i I. P. Sf. Sale pentru dragostea ce acum și pururea și-a arătat-o pentru exis-

tența Asociației, al căreia înfiripător este, îi facem o urare: că măcar la vârsta Dreptului Simion, să-L învrednicească Dumnezeu a prezida, tot aici în Bălgrad, actul cel mai mare, — al împăcării sufletești și al restabilirii unității noastre ierarhice - bisericești.

Mulțumim, de asemeni, din tot sufletul nostru, Prea Sfinției Sale Părintelui Grigorie Episcopul Aradului, pe care, în deobște cunoscuta Sa râvnă misionară l-a adus și la acest Congres al nostru.

Mulțumim la fel și Prea Sfințitului Ioan episcopul Armatei și Prea Sfințitului arhieru-vicariu arhiepiscopesc Vasile, pentru marea cinste ce ni-o fac, și că prin prezența Prea Sfințiilor Lor între noi vedem Episcopatul nostru, mai mult ca oricând altădată, reprezentat la Congresele noastre. Drept aceea, ne facem o deosebită mângâiere din acest fapt, care ne obligă la cei mai profund respect, și astăzi, către Prea Sfințiile Lor, făgăduindu-le solemn, că toate puterile noastre le vom închina apostolatului nostru.

Salutăm între noi, de asemeni, în chipul cel mai afectuos și pe delegatul Onoratului Ministeriu al Cultelor și Artelor, în persoana Domnului inspector general Dr. Moise Ienciu, pe care îl rugăm să transmită la locul convenit mulțumirile și dorința, ca Ministeriul Cultelor să dureze și pe mai departe, până să-și poată împlăni întreg rostul său politic: ca factor de creșterea unui echilibru între Cultele țării și pentru concordarea intereselor acestora cu interesele superioare ale Neamului și ale Statului român.

Salutăm și pe dl colonel Colbazi, pentru marea cinste ce ni-o face, ca reprezentant al scumpei noastre Armate, căreia-i păstrăm tot respectul și admirația noastră.

Salut cu deosebit respect pe delegatul Venerabilei Asociații culturale „Astra” dela Sibiu, în persoana P. C. Sale părintelui consilier mitropolitan Dr. Vasile Bologa.

Salut respectuos între noi pe d. Dr. Aurel Sava, primarul acestui istoric oraș ce ne găzduște, și-l salutăm și în calitatea sa de reprezentant al județului.

Salut în mijlocul nostru și pe reprezentantul Societății ortodoxe-naționale a Femeilor Române, pe d. Popescu Tudor, aprigul luptător pentru cauza Bisericii noastre și a Clerului ei.

Imi revine și plăcuta datorie, de a saluta între noi și pe reprezentantul local al bisericii unite române, pe Reverendisimul protopop Vasile Urzică, pe care țin să-l asigur — cred, cu asentimentul obștesc — că, și dacă ajungem uneori

la discuții contradictorii, nu o facem din interes de polemii confesionale, ci din râvna națională, de a ne vedea, cândva măcar, întreg neamul în același făgaș străvechi: de credință și viață românească, *una singură și puternică*.

Salut între noi și pe reprezentantul studenției teologice dela Academia ortodoxă din Cluj, în persoana D-lui Florea *Mureșanu*, care simbolizează, prin prezența sa aici, gândul bun al generației academice, de a se alătura, încă de pe acum, acțiunii organizate a Asociației Clerului.

În sfârșit, salut frățește pe toți iubiiții noștri oaspeți din loc și din provincă, cari, prin prezența lor în număr așa de frumos, ne-au cinstit și ne încurajează în munca noastră de luminare și de propovăduire sinceră și devotată a idealului nostru inseparabil: ortodox și românesc.

Și, după toate aceste, declar Congresul nostru de deschis.

Dr. Gh. Ciuhandu
protopop, consilier referent eparhial,
președ. Asoc. Clerului „Andrei
Saguna” din Ardeal.

Uniții atacă biserica românească.

Românii papistași din Maramureș își fac de cap.

Sighet. 24

De un timp încoace, o acțiune sistematică de ponegrire a început prin presa locală din Maramureș, împotriva preoției ortodoxe din acest ținut. Atacurile îndreptate împotriva preoților ortodocși se întesc, mai ales de când Sf. Sinod. în 1928, a hotărât reînființarea Episcopiei ortodoxe a Maramureșului, și mai ales de când credincioșii celei mai puternice parohii — Borșa — în mare majoritate au trecut la ortodoxim.

Un curent puternic de reîntoarcere la ortodoxie străbate întreg Maramureșul și nu este săptămână, în care să nu sosească la protopopiatul din Sighet, delegații, cari cer preoți și primire în sânul bisericii ortodoxe. Astfel au început a se clătina — citadelele unite — Sănăuța, Petrova, Vișeu de sus, Vișeu de jos și altele.

Azi Maramureșul, — în proporție de 90%, — este sufletește ortodoxă, așteptând primirea în sânul bisericii ortodoxe, în caz de reînființare a vechii Episcopii strămoșești.

„Gazeta Maramureșeană” crede că va fi un adevărat dezastru religios bisericesc, dacă episcopia gr. cat. nu își va fixa sediul în Sighet, și nici o jertfă nu este prea mare pentru atingerea acestui scop, oferind, astfel, toate palatele ce are județul în capitala Maramureșului, ca proprietate și caută să schimbe chiar și

fondații culturale, — create pentru alte scopuri, — numai ca să salveze Maramureșul gr. cat.

Paralel cu această acțiune, „Gazeta Maramureșeană” caută să arate, că preoția ortodoxă din Maramureș este nedisciplinată și anarhică, pentruca Sf. Sinod să tragă concluzia și să amâne la calendele grecești, înfăptuirea Episcopiei ortodoxe.

Preoția ortodoxă, în fața acestor atacuri, cere sprijinul justiției.

Până acum sunt 4 procese de calomnie, întentate de preoții ortodocși la tribunalul din Sighet.

Unul din aceste procese interesante a fost judecat zilele trecute. Preotul ortodox din com. Borșa — Miron Codrea — întentase proces de calomnie contra „Gazetei Maramureșeană” și contra preoților Stan și a profesorului preot Bârlea, fiind calomniat de aceștia prin gazeta amintită, că nu respectă hotărîrea Sf. Sinod, cu privire la serbarea Sf. Paști după calendarul îndreptat și prin această ținută ademeneste pe credincioșii greco-catolici să treacă la ortodocși. În fața tribunalului se adeverește că aproape 1000 de familii ortodoxe și greco-catolice au sărbătorit Sf. Paști la biserică și capela ortodoxă, după calendarul îndreptat, — iar preotul greco-catolic le-a sărbătorit după calendarul vechiu.

Tribunalul din Sighet a condamnat la 5000 lei amendă ne directorul ziarului „Gazeta Maramureșeană” și director care e preot-profesor de religie greco-catolică din Sighet.

A murit Gheorghe Clemenceau.

Marele bărbat de stat francez, Clemenceau supranumit Tigru, a murit Sâmbătă noaptea, în 23 Nov. a. c. El a purtat marele războiu până la învingerea puterilor antante. El a cerut conducător suprem al tuturor armetelor aliate, pe vestitul mareșal Foch. Grație energiei sale popoarele asuprite au scăpat de robie.

Doliul României.

Telegrama d-lui Iuliu Maniu, prim ministru, adresată d-lui Tardieu:

Excelenței Sale Domnului Tardieu președintele consiliului de miniștri Paris.

În numele guvernului român, rog pe Excelența Voastră să primească expresiunea celor mai sincere condoleanțe pentru marele doliu care a lovit Franța și lumea întreagă.

În lunga și splendida sa carieră politică, d. Clemenceau a adus imense servicii nobilei sale țări, cauzelor mari a păcii și civilizației lumii. El a apărut de asemenea prin pana sa generoasă, drepturile poporului român și în timpul încheierii păcii el a contribuit cu toată puterea la liberarea provinciilor române oprimate.

Națiunea română nu-l va uita. Ea consideră acest mare doliu al Franței ca propriul său doliu.

(ss) *Iuliu Maniu*
Președintele consiliului de miniștri
din România

Telegrama d-lui G. G. Mironescu ministrul afacerilor streine, adresată d-lui Aristide Briand :

Domnului Aristide Briand Ministrul afacerilor streine Paris.

În numele guvernului român, profund îndurerat de marea pierdere pe care o suferă Franța și întreaga lume civilizată, rog pe Excelența Voastră să primească expresiunea dureroasei simpatii cu care România ia o vie parte la doliul națiunii franceze.

Prin activitatea sa glorioasă și fecundă, Clemenceau a bine meritat dela patria sa. El a câștigat de asemenea dreptul la recunoștința națiunii române prin contribuția sa activă la liberarea românilor oprimați și la încheierea unei păci juste. Poporul român îl va păstra întotdeauna o picasă amintire.

(ss) *George Mironescu*
Ministrul afacerilor streine al României.

Mama lui Iisus.

Într-o seară Iisus era trist. Ședea pe pragul casei, la picioarele Mamei, cu capul rezemat pe genunchii ei, pe când soarele se pleca la orizont deslușind cu o lumină mare de foc vârful muntelui îndepărtat.

Împrejur era tăcere. Se auzea numai din când în când adierea ușoară a vântului, care aducea din grădinile vecine mirezme de crini și trandafiri; se simțeau bătăile înfocate ale unei mici inimi pline de gingășie.

Iisus tăcea. Maria îl privea cu ochii pe jumătate închiși, pe când soarele răspândia licăriri de lumină pe câmpie.

Deodată dumnezeescul Copil ridică frumoșii săi ochi către mama sa. Vântul tăcu și toată natura părea că așteaptă să asculte cuvântul dumnezeesc.

.... Tu știi Mamă... Vestea cea bună va fi lătită pe pământ. Și eu volu chema la mine învățăcelii mei și le volu zice: Mergeți, pacea este cu voi..."

„Și ei vor merge să propovăduască Evanghelia în numele meu la toate popoarele și ceata lor se va înmulți în decursul veacurilor, până când vor aduce la mine pe cel din urmă frate rătăcit. Pentru aceasta ei vor părăsi ceea ce au mai scump: casa, prietenii, mama... și vor merge pe un drum spinos, dar cu inima plină de iubire, chiar și în fața morții, zâmbind fericiți..."

Tăcu pentru un moment: apoi, ca și deșteptat într-o gândire tristă, Iisus privi în fața Mamei și cu glas de rugăciune începu iarăși:

„Gândește... își vor lăsa mama pentru totdeauna!"...

Maria atunci aplecându-se spre Iisus, răspunse cu blândeță: „Eu volu fi mama lor! Toți fil Tatălui vor fi fil mei și eu volu veghea asupra lor în orice clipă a vieții. Îi volu încuraja cu ocrotirea mea de

mamă și dacă într'un moment de tristeță și descurajare vor simți mai tare trebuința de a îmbrățișa pentru o clipă pe mama lor, eu volu face să se coboare asupra-îe balsamul iubirei mele de mamă".

Fața dumnezească a lui Iisus se luminează de bucurie. În semn de aprobare a făgăduinței ei ridică în sus mânuța sa și binecuvântă, pe când luna se înălța lăsând pe pământ umbra lui Iisus în formă de cruce, — iar Fecloara Mamă zâmbia cu duloșie.

Echivalentul.

Nu demult promisesem că asupra echivalentului volu reveni, după ce rugarea mea va fi rezolvată în Minister, unde cerusem restituirea alor 2520 Lei solviți titula echivalent la percepția din Siria.

Apropiindu-se finea anului, având teamă de sevestrare pentru impozitul echivalent din anul curent, am cerut dlui senator Groșoreanu să intervină la Minister pentru finalizarea acestei afaceri, carea m'a costat peste 100 Lei numai în timbre și corespondențe.

Spre bucuria generală a preoțimei, care beneficiază de sesiuni parohiale, comuncă aci cele primite dela susnumitul domn.

În principiu chestia e rezolvată: *Sumele încasate până la ordinul de scutire rămân în favorul statului; după acest ordin, în favorul preotului.*

Pentru orientarea noastră de ajuns.

Tr. Terebențiu
preot.

INFORMAȚIUNI

Monumentul Regelui Ferdinand dela Orăștia s'a desvelit Duminecă, 17 Nov. c., cu mare solemnitate, de față fiind întreagă Familia Regală, primministru și alți trei miniștri, I. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan, autoritățile militare și civile și foarte mult popor. Prin cuvântările rostite s'a adus un pios omagiu marelui înfăptuitor al României mari, împropătându-se cu însuflețire nouă, sentimentele dinastice și de iubire de neam și țară, ale poporului nostru din ținutul, așa de românesc, al Orăștiei. Acest monument, care reprezintă pe Regele Ferdinand stând în picioare cu capul descoperit, rezemat de sabie, cu privirea în depărtare, — opera foarte reușită a sculptorului Ionescu-Varo. — poartă următoarea inscripție: „M. S. Ferdinand I, primul Rege al tuturor Românilor, înfăptuitorul unității naționale de veacuri așteptată. Ridicatu-s'a din prilejul aniversării de 60 ani, drept prinos de recunoștință și mărire în anul 1925 din inițiativa colonelului Arionovici, cu ajutorul urbei și al plășii Orăștie, și al cetățenilor cu credință nestrămutată în viitor, din județul Hunedoara".

Sf. Mănăstire Bodrog roagă pe P. C. parohi ai satelor, să binevolască a informa pe credincioșii noștri că, mai înainte de a pleca la sf. Mănăstire pentru orice trebuințe sufletesti, să la orientări și să *aducă bilet informativ dela dânsii*, asupra nevoii, sau îndemnulul care îi aduce la sf. Mănăstire. Aceasta, ca să se păstreze legătura canonică a fiilor cu duhovnicul lor. Și pentruca să nu fie expuși a veni cale depărtată, mânați de gânduri, cari nu li-se pot implini. Iar conducerea sf. Mănăstiri să nu fie adusă în situația de a nu ști cu cine avem de a face.

Ni s'a întâmplat cazul, că a fost adusă o femeie de tatăl și soțul ei la sf. Maslu. În starea exaltată, cum se părea, în conversație n'am putut constata și abia când i-s'a dat sf. Cruce spre închinare și sărutare a leșit la iveală, că se ținea de sectanți..

Millionar care a murit de foame. — În Italia a murit într'un azil de noapte un bătrân ghebos, pe care nu-l cunoștea nimeni. Moartea i-a venit pe urma foamei, că de mult începuse să nu mai cheltuiască nimic pe mâncare. Când să-l „scalde” care nu a fost mirarea tuturor. Umflătura lui din spate nu era schilodeala trupului, ci o pungă în care au găsit 10 milioane lire italiene, adică 100 milioane lei. Au găsit și o hârtie din care au aflat că e neamț din Germania.

Puterea pumnului e neputințoasă. — Cu cât bolșevicii sunt mai vrășmași bisericii cu atât puterea ei crește. În Rusia poporul ține toată legea creștinească a bisericii ortodoxe. Sunt încă preoți, călugări, călugărițe și se fac mereu. Și se zidesc biserici noi și foarte frumoase. Bolșevicii însă sunt înfuriați din pricina asta. De aceea au hotărât ca deacum să începă a ținea vorbiri oamenilor să nu mai țină Crăciunul, iar de Crăciun au hotărât că în fața fiecărei biserici să țină adunare bolșevică. Au cerut apoi guvernului să alunge din toate mănăstirile pe călugări și călugărițe, să oprească sub pedeapsă grea zidirea de biserici noi, și să trimită propagandiști pe sate, cari să desmante pe oameni de legea Domnului, iar bisericile să le schimbe în muzee. Cum se sbate antihrist! Dar împotriva Domnului nu se poate lucra, decât până la o margine, și atunci... vai de ziua cea înfricoșată!

Congresul Pungașilor. Am ajuns în zilele noastre să auzim și de un astfel de lucru. Într'un oraș din Spania s'a ținut în vară un congres al pungășilor din toată lumea. Au fost acolo: hoții de buzunare din trenuri și de pe vapoare, hoții de hoteluri, falsificatorii de bancnote, hoții de bijuterii, etc. Asociația era compusă din următorii delegați: trei spanioli, doi portughezi, un chilian, un francez, doi greci, patru englezi, doi americani, un german și un italian. Desbaterile au durat o săptămână. Au hotărât o limbă a lor anume, cu care să se înțeleagă toți tâlharii din lume. Poliția a dat de urma lor abia târziu, după ce au închis adunarea și s'au făcut nevăzuți.

Societatea academică a teologilor români din Cernăuți, s'a constituit în modul următor: Preș.: Dumitrescu C.; Vicepreș.: Rusu Radu; Secretar I.: Hajbotă V.; Secretar II.: Prelipceanu I.; Cassar.: Vedeanu V.; Bibliotecar: Usec V.; Controlor: Popovici D.; Econom: Repta Arc.; Membru fără funcție: Ienache Ol.; Preș. comis. rev.: Brăteanu Andrei; Preș. secț. lit.: Ungureanu V.; Preș. comis. muz. Hrișcă V.

Vremi biblice. Gazetele trec ușor și repede peste întâmplările cele mari, cari sunt semne dela Dumnezeu. Dăunăzi cetirăm despre marele cutremur ce s'a simțit în țara noastră și care dacă era numai o leacă mai puternică ar fi fost groaznic pentru țară. Iar acum vine altă veste că departe în apele Oceanului pe insula Guatemala, a izbucnit un vulcan, cu numele Santa Maria, atât de îngrozitor, încât în câteva ciasuri a cutropit toate satele din jur. Peste 400 de oameni au fost arși de vii, casele pustiite și câmpiile rase de pe pământ.

Focul care curge din vulcan a nimicit tot. Oamenii cari au fugit în locuințele lor au fost îngropați de vii și ucși de gazuri. Învățații umblă să explice în multe feluri cutremurul. Noi însă vom zice că este și acest cutremur o strigare a celui de sus, să se trezească oamenii din răutăți și fărădelegi. Domnul vorbește cu noi prin fel de fel de semne și arătări. Oculii noștri se plinesc cuvintele Mântuitorului: „și vor fi pe alocuri cutremururi, și soare și în lună și în stele și pe pământ strămătorare între neamuri” (Matei 24). Ar fi vremea să se mai gândească oamenii și la cele sufletești.

Mulțumită publică.

Aducem călduroase mulțămiri pe calea aceasta tuturor rudelor, prietenilor și cunoșcuților, cari personal sau în scris ne-au alinat marea durere, ce am suferit prin pierderea în vecl neuitatei noastre mame scumpe, vād. Porfirie Popescu, născ. Iuliana Caracion soția răp. învățător confesional în Covăsinț.

Pecica, la 18 Noembrie 1929.

Fiul: Pr. Ioan Popescu și familia

Mulțumită publică.

Tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților, cari m'au mângălat în durerea mea nemărginită, ce m'a ajuns atât de neașteptat prin moartea bunei și neuitatei mele soții, prin condoleanțele adresate mie și participarea la actul înmormântării, le exprim și pe aceasta cale cele mai adânc simțite mulțumite.

Hălmașiu, la 19 Noembrie 1929.

Enea A. Joldea.
Diacon

Aviz.

Cumpărăm din biblioteca „Semănătorul“ cu prețul după Nr.ii: 1, 3, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 49, 51—54.

Librăria diecezană Arad, str. Eminescu 18.

BIBLIOGRAFII.

A apărut Anuarul Academiei teologice ortodoxe române din Arad, redactat de rectorul Dr. T. Botiș.

Cuprinde: Cronica anului școlar 1928 | 29, cu date despre deschiderea anului școlar prin P. S. Sa Episcopul Grigorie, care a ținut o vorbire plină de învățături, iar prof. Popescu a ținut o conferință instructivă.

Educației morale i-s'a dat un rol de căpetenie în institut.

Examenele de finea anului au fost prezidate de P. S. Sa părintele Episcop Grigorie și de consilierul eparhial M. Păcățianu.

S'au înscris 120 studenți.

S'a supus la examenul dela finea anului 111 studenți. Au rămas repetenți 6 studenți pe curs I. și 1 la curs doi. Dovadă că se face o selecționare necesară la acest institut; fapt ce ridică nimbul institutului.

„Magii dela răsărit, cântece și cuvinte pentru copilul care umblă cu steaua“ este titlul unei cărți care are ca scop să reformeze frumoasa datină, ce a rămas în vigoare în timpul sărbătorilor Crăciunului. Cărțica e compusă pe baza Sfintei Scripturi și a tradițiilor bisericii noastre. Cuprinde, — pe lângă indicațiuni despre numărul copiilor, cari umblă la numitele sărbători cu steaua, viciile, crali etc., despre îmbrăcămintele și mișcările acestora și melodiile cântărilor, — orațiile sau discursul lui Irod cu crali și nouă cântece de stea: două luate din cărțile noastre bisericești și șapte alcătuite după vechile cântări de stea. Intreaga dramă ține exact șirul cronologic al întâmplărilor ce au avut loc la nașterea Mântuitorului. Reprezentațiunile, întocmită astfel elimină anacronismele și neexactitățile, fie istorice, fie dogmatice, și de multeori necuviințele, ce obvin în textele uzitate. Nu putem recomanda îndestul această cărțică în locul textelor de orațiuni și cântece de stea apărute până acuma. Cartea e tipărită și se află de vânzare la *Librăria Diecezană din Caransebeș*, și costă, — cu tot cu portul postal, — trei lei.

Concurse.

Conform rezoluției Venerabilului Consiliu eparhial de sub No. 6264/7929, prin aceasta se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial Biserica și Școala, pentru îndeplinirea parohiei de clasa II-a din comuna *Musca*, devenită vacantă prin strămutarea parohului Valer Popovici, pe lângă următoarele venituri:

1. Sesiunea parohială în estenziunea ei de astăzi. 2. Un intravilan parohial. 3. Patru pepeniște. 4. Două cânepiște. 5. Stolele și birul legal. 6. Casă parohială, cu instalație de lumină electrică și supraedificate. 7. Intregirea dotației preoțești dela stat.

Alegându-l preot are să solvească toate dările publice după întreg beneficiul. Este îndatorat a catehiza la școalele primare din comună, fără alta remunerațiune, precum și a predică în sf. Biserică, totdeauna, când servește.

Dela reflectanți se cere ecalificațiune pentru parohii de clasa a doua.

Rugărilor de concurs însoțite cu documentele prescrise și atestat despre serviciul de până aci, adresate Consiliului parohial ort. rom. din *Musca*, sunt a se trimite în termenul concursual oficiului protopopesc ort. rom. din *Siria*.

Reflectanții sunt datorți, pe lângă stricta observare a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta în sf. Biserică din *Musca*, spre a și arăta desteritatea omiletică și rituală. Cel din altă eparhie, numai cu consenzul Prea Sfinției Sale Domnului Episcop eparhial pot concura.

Dat din ședința Consiliului parohial ort. rom. din *Musca*, ținută la 3 Noembrie 1929.

ss *Emil Căpitan adm. par.* ss *Gheorghe Muntean* preș. consiliului parohial notarul consiliului parohial

În înțelegere cu ss *Mihail Lucaș* protopop.

—□—

2—3

Conform rezoluției Ven. Consiliu eparhial Nr. 6343/1929 pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia II-a din *Ineu* devenită vacantă prin trecerea Păr. I. Cociuban în Eparhia Clujului, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela apariția primă a acestei publicari în organul oficial al Eparhiei: „Biserica și Școala“ cu următoarele condițiuni:

Parohia e de clasa I-a.

Are ca venituri:

1. Uzufuctul sesiei parohiale de 32 jug. pământ arabil.
2. Dobânzile capitalului realizat prin vinderea grădinei preoțești.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Dotația dela stat pentru care parohia nu garantează. Casă parohială nu este. Toate impozitele de pe întreg venitul preoțesc le va suporta cel ales. Va predică în toate Duminicile și sărbătorile când va fi de serviciu. Va catehiza la școalele primare din loc fără altă remunerație.

Recurenții, cu prealabilă știre a administratorului protopopesc *Mihail Cosma* paroh în *Răpsig*, se vor prezenta în vre-o Duminică sau serbătoare în sf. Biserică din *Ineu*, jud. Arad, pentru a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie.

Cererile însoțite cu actele justificative, adresate Consiliului parohial din *Ineu*, se vor înainta în termen concursual administratorului protopopesc *Mihail Cosma* în *Răpsig*.

Recurenții din altă Eparhie vor alătura la cererea de concurs actul de învoire din partea Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop eparhial.

Consiliul parohial ort. rom. *Ineu*.

În înțelegere cu P. C. P.

(L. S.)

(ss) *Mihail Cosma*
adm. protopopesc

2—3

Redactor responsabil: SIMION STANA.